

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fill. — Községeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 8 kor. Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Társszerkesztő: **Dr. Franciscy Lajos.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.

Hirdetési árak: Egy háromsoros petisors ára 16 fill. Többszöri közlésnél árkedvevény.

Hivatalos hirdetések 100 szög 4 kor., minden további szó 4 fill.

A magyar nyelvért.

A katolikus iskolák apológiájához fényes érveket szolgáltatnak azok a püspöki körlevelek, melyekben főpásztoraink a magyar nyelvnek a népiskolákban való behatódó tanításáról intézkednek.

A nyitrai, rozsnyói, kassai és szepesi püspökök után, akik lelkes, buzdító szavakkal, magasztos tartalmu intellemmel kötötték papjaik szívére a nemzeti missziókat ezt a szent ügyét, szót emelt legujabban a biboros hercegprimás nemrég kibocsájtott körlevelében, mely az okossággal párosult hazafias felbuzdulásnak ékesen szóló dokumentuma.

Elrendeli ebben a körlevélben a primás, hogy a vegyes ajku községek iskoláiban a hittani tárgyak lehetőleg magyar nyelven adassanak elő és ily módon előkészítsék a talaj arra, hogy minél előbb a szentbeszédet is mindenütt magyar nyelven lehessen megtartani. Amennyiben pedig nem értenék még a gyermekek annyira a magyar nyelvet, hogy a hittani tárgyak magyarozatát ezen a nyelven jól felfognák, ne kimélik a lelkészek a fáradságot és a német vagy tót nyelvű magyarozat kapcsán adják elő magyar nyelven is a hittani tantárgyakat.

Nem tartalmaz semmi újat ez a rendelkezés, mert hiszen a vegyes ajku községekben a lelkészek mindig azt az eljárást követték, hogy a hittani tárgyak tanításánál a tót gyermekekkel majd magyar, majd tót nyelven érintkeztek, amint a szükség magával hozta, mégis nagyon célszerű volt feleleveníteni ennek a soha eléggé nem ajánlható tanítási gyakorlatnak a szempontjait.

Tényleg a vegyes ajku községek azok, melyekben a magyar nyelv ismerete leggyorsabban tért hódíthat. Az iskola elsősorban ezekben a községekben arathatja fáradozásának sikereit. Erélyes és kitartó iskolai működésnek itt mulhatatlanul azt kell eredményeznie, hogy a gyermekek a magyar nyelv teljes ismeretével hagyják el az iskolát. Ahol ezt az eredményt el nem érik, ott a tanítás vagy hanyag, vagy abban a tekintetben hibás, hogy a tanítók a gyermekekkel a szükséges felül nem magyar nyelven közlekednek.

Katolikus iskoláinknak ettől a hibától óvakodniok kell s éppen ezt célozza a primási körlevél, mely bölcsen megvonja a határvonalat a szükség és a lehetőség között. Szükséges, hogy a gyermek a tárgyat és különösen a legfontosabb tárgyat, a hittant megértse.

Enélkül minden tanítás hiabavaló, minden oktatás mulasztás, pedagógiai szempontból hiba, a közművelődés szempontjából vétkes felületesség, olyan életbevágó tárgynál pedig, minő a hittan, súlyos erkölcsi bűn.

De ezen szükségesen kívül megnyílnak a lehetőség tágas határai. A gyermekkel lassan, fokozatosan közöljük a vallási fogalmakat magyar nyelven is, előbb a legkezdetlegesebbet, azután a tanítás során fölfelé haladva az elvontabbakat, azután rávezetjük a magyar kifejezésekre, beszédre, a nyelvnek nap-nap után tökéletesebb megértésére. S ha már eddig jutottunk, akkor a tanítási nyelvek között megfordítjuk a viszonyt, a magyar lesz a közlési, kérdező nyelv és a felelés nyelve, a tót vagy a német pedig a ki-segítő szolgálatot fogja teljesíteni.

A lelkészt ezen munkájában támogatja a többi népiskolai tárgyak tanítása és vegyes ajku községekben támogatja őt a gyermekeknek egymással és másokkal való kölcsönös érintkezése is.

Igy lehet a hittan tanítását is bevonni abba a nemzeti misszióba, a magyar nyelv ismeretének terjesztésébe, mely minden magyarországi népiskolának elengedhetetlen feladatát képezi. És így lehet előkészíteni az utat ahhoz, hogy a

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE“ TÁRCÁJA.

Feljegyzések 1848-ról.

(Vége.)

Az udvari kancelláriában is észrevették azt az őr, mely az országgyűlés felirata és a nemzet közönsége között keletkezett. Belátták ott azt is, hogy pusztán csak a feliratban foglalt kívánságoknak az elfogadása nem szűne megnyugvást a nemzettel. Pedig most minden áron a kedélyek megnyugtására kellett törekedni, mert az elégtelenség az egész monarchiában kitörni készülő vulkánként morajlott.

A dolgok ilyen állása mellett az országgyűlés vezetői biztosan számíthattak a kancellária támogatására, annak az ügyes, leleményes tervnek a keresztül vitelénél, melyet a fölírat említett nagy hiányának pótlására kieszeltek. Ez a terv abban állott, hogy a király egy átiratot intéz a nádorhoz, melyben megígéri azt, a mit a nemzet óhajtott, de a fölíratba befoglalni elmulasztott: a független magyar miniszteriumot.

A nádor a merész tervbe beleegyezett s a királyi kézirat kibocsátásához állását kötötte. Rögtön meg is fogalmaztatta a kéziratot, melyet

a március 16-án Lajos főherceg elnöklése alatt tartott kormány-értekezleten Szógyény olvasott fel, a jelenlevők nagy meglepetésére, a kik csak arra voltak elkészülve, hogy a fölíratban foglalt kívánságokat fog kelleni tárgyalniok, de fogalmuk sem volt arról, hogy a nádor és a magyar országgyűlés vezetői miben török a fejüket.

István nádornak Lajos főhercegtől keserűszemrehányásokat kellett a kiesztelt csny miatt elszenvednie, de mégis győzött a magyar álláspont, a mit főképp Szógyény erélyes támogatásának lehet köszönni. A királyi kézirat a nádor fogalmazványában jelent meg s ebben V. Ferdinánd a következő kijelentést teszi: „En a hű karok- és rendeknek egy a hazai törvények értelmében független, felelős ministerium alkotása iránti kívánatot elfogadni hajlandó vagyok“.

A mondottakból látható, hogy Szógyény jó szolgálatot tett a magyar történetírásnak, midőn a híres országgyűlési fölíratot, s ezzel kapcsolatosan az első magyar miniszterium megalakulását ilyen érdekes oldalról világította meg.

Kitűnők Szógyénynek azon feljegyzései is, melyek a hírhedt Jellasiáknak horvát banná való kineveztetésére vonatkoznak.

A bécsi forradalom lecsendesülése után az osztrák kormány abban törte a fejét, hogy a nép

által kivított alkotmányt lassanként visszavegye. Ezt a tervet a kamarilla nemcsak Bécsre, hanem Magyarországra is kiterjesztette. A körülmények kényszere alatt a kamarilla nem merete a nemzeti kívánságok teljesítését megtagadni, a királynak az országgyűlési felirat visszautasítását javasolni, de már akkor elhatározták, hogy mihelyt a körülmények megváltoznak, a megadott jogokat és szabadságokat részben, vagy egészben visszavonják.

Jó eszközül ajánkozott erre a célra Jellasiáknak a kinevezése, melyet egy magyar főurnak báró Jósika Samu erdélyi kancellárnak köszönhetünk.

Március 21-én Lajos főhercegnél értekezlet tartatott, melyen b. Jósika Samu azzal az indítványal állott elő, hogy mivel az egész birodalom megrendült és csak a két határvégen Erdélyben és Horvátországban honol nyugalom, okvetlenül szükséges a horvátoknak alkalmas vezetőt adni, a ki a horvát nép megsértett nemzeti érzelmeit a trón és a „jó ügy“ érdekében kellőképen felhasználni képes lenne. Ilyennek pedig szóló Jellasiáknak ismeri, ajánlja tehát horvát banná való kinevezését.

Ennek a jellemző indítványnak még az a csunya oldala is van, hogy Jósika egy olyan embert ajánlott a báni méltóságra, a kit, mint Szó-

vegyes községekben az Isten ígéje is magyar nyelven hirdettessék. Hiszen a katolikus egyháznak épp az az egyik legragyogóbb vonása, hogy egész erejével tudja és akarja szolgálni a hazát és minden javát, minden kincsét a haza oltárán áldozza fel. Templomai- és iskolaiban menedékhelyet talált a nemzeti nyelv akkor is, amikor az utóbbi viszonyok, vagy idegen erőszak a közéletből száműzték.

Sőt bátran tovább mehetünk és kell is mennünk és tiszta tót vagy német községekben is megkettőztetett szorgalommal arra kell törekednünk, hogy a hittan tanításával is előmozdítsuk a gyermekeknek a magyar nyelvben való haladását. Egy ilyen iskolában még bensőbbben érezze át a lelkész az ő hazafiúi missziójának azt a feladatát, mely őt egyúttal a nemzeti nyelv apostolává avatja fel.

Nagy és szent célok érdekében történik mindez. A hazaszeretet kötelességei között nincs egy sem, mely sürgősebb, kihatásra nézve fontosabb volna, mint a nemzeti nyelv terjesztése. Népünk igazi javát is bölcs előrelátással munkáljuk, midőn minden eszközzel elősegítjük a magyar nyelvben való előmenetelét, mert ezzel lehetségessé teszünk neki a kenyérkeresetet azokon a pályákon, melyekről különben ki lenne zárva. Amint emeljük a magyarosítással népünk műveltségét, úgy fokozzuk kenyérkereseti képességét.

A koronáját pedig ennek a törekvésnek az az érdek képezi, hogy katolikus iskoláink a magyarosítás terén is diadalmasan mérkőzhessenek az állami iskolákkal. Erre biztos kilátásunk van, ha a lelkes kar szívének egész hevével felkarolja a magyar nyelv ügyét. A mi legyőzhetetlen fölényünk akkor abban fog állani, hogy mi nagy erkölcsi befolyásunkkal nemcsak nyelvismeretet öntünk a gyermekekbe, hanem magyar szellemet is, amire az állam iskolája sok esetben hiába vállalkozik.

gyöny megjegyzni egyáltalában nem ismert. Az erdélyi kancellárnak ezt a szerencsetlen ideát báró Kulmer sugalmazta, ezt pedig Gaj Lajos a hírhedt illír agitátor vette rá a gonosz terv pártolására.

Szógyény Jellasi kinevezését egész erejéből megakadályozni törekedett, mert előre látta, hogy egy olyan túlzó horvát nacionalistának a báni méltóságra való emelése, végzetes bonyodalmakba sodorhatja a különben is elégedetlen társországot.

Az említett értekezleten Szógyény rámutatott a magyar kancellária hagyományos politikájára, mely szerint a báni méltóságot nem szokták horvát nacionalistákra ruházni, hanem olyan magyar férfiakra, akik Horvátországban földes urak és ott összeköttetésekkel bírnak. Ez az óvatosság a jelen viszonyok között — úgy mond — kétszeresen indokolt. Azután a kezei között levő iratokból kimutatta, hogy a báni kinevezésénél a nádort is meg kell hallgatni.

A nádorra vonatkozó észrevétel előtt az értekezlet kénytelen volt meghajolni. István nádort rögtön Bécsbe hívták és közölték vele Jellasi kinevezésének a tervét. A nádor helyes alkotmányos felfogással arra hivatkozott, hogy ehhez

A hitelszövetkezetek és a kamatláb.

Nem hinné az ember, hogy mily pénzgazdag ország vagyunk. Hazai pénzügyeink s takarékpénztáraink egymásután leszállítják a betétek utáni kamatlábat, mert nem győzik elhelyezni a sok pénzt, mely befolyik. Több a betevő, mint a kivévő és mégis, ha valaki kölcsönre szorul, 6 százalékos kölcsönrel olcsóbbat alig kap. Vidéki takarékpénztáraink még a hipotekaris kölcsönöknel is 6 százalékot szednek.

A kisember megmentésére alakultak újabb időkben a hitelszövetkezetek, melyek a központtal állandó összeköttetésben vannak. Hogy ezek a vidéki kisemberekre nézve nagy haszonnal járnak, tagadhatatlan tény, de az is bizonyos, hogy nem valószínű, hogy az a cél — vagy legalább nem abban a mértékben, mint azt kellene tenniük, — amely végett alapították.

Az alapítóknak nyíltan bevallott céljuk volt, hogy Raiffeisen elvei szerint a kisembert takarékosághoz szoktatván, egyúttal olcsó tőkéhez is juttassák, mert az olcsó tőke a kisgazdák és a kisiparosok elengedhetetlen létfeltétele és éppen ennek a célnak megvalósítását nem találom meg hitelszövetkezeinkben.

Hitelszövetkezeink mind 7 százalékra adnak kölcsönt. Ily magas kamatláb mellett lehetetlen a kisgazdának vagy a kisiparosnak a kölcsönt gyümölcsözőben értékesítenie. Ne tessék azonban félreérteni, mintha a hitelszövetkezetek áldásos működését tagadnám, hisz mindenki tudja, hogy a hitelszövetkezeti kölcsön mindig még olcsóbb az uszoranál és némely takarékpénztárak 8 százalékos kölcsönrel, de előttem a tényleges felvidéki állapotok lebegnek és azért apodiktico merem állítani, hogy a nálunk létező gazdasági és kisipari válság között 7 százalékos kölcsönrel nem szánjuk a létező állapotokat, a 7 százalékos kölcsön nem gyógyítja meg a kisgazdát, csak elodázza a vagyoni bukás pillanatát.

A hitelszövetkezetek célja a segélynyújtás, hogy az, akinek van fölös pénze, segítse emberitársát, kinek kevesebbje van, illetve azt, aki kölcsönre rászorul. Ezen cél lebegett a flammersfeldi községi előjáró, Raiffeisen szemei előtt, midőn községében a legelső hitelszövetkezetet megalkotta és ezen eszme termékeny talajra talált egész Németországban és Ausztriában, úgyhogy alig van község, melynek hitelszövetkezete nem volna. Ezen szövetkezetek már a 70-es években, midőn nálunk az uszora viláig vig farsangját űlte és a középosztály tönkretelésének folyamatát hatóságai asszisztencia mellett végezte, tagjaiknak 5 százalék kölcsönt nyújtottak.

Harminc esztendőre volt szükségünk, míg ezen eszme hazánk határait átlépte és most esigalépesben halad egyik vidékről a másikra és még most sincs sok köszönet benne a kamatláb magassága miatt.

Régebben akiknek volt fölös pénzük, takarékpénztárakat alapítottak, melyeknek részvényei nekik 20—100, sőt több százalékot jövedelmeznek. Manapság ily sikerrel gründolni nem lehet,

kinevezéshez a magyar miniszterelnök beleegyezése is szükséges.

De hiába való volt Szógyény okos, megfontolt tanácsa, a nádor alkotmányos közbelépése, az udvari kamarilla győzött, Jellasi kineveztek, s e kinevezésnél a magyar miniszterelnököt teljesen mellőzték.

Most már Szógyény, a magyar alkancellár legalább arra törekedett, hogy a bán magyar kormányhatóság előtt tegye le hivatalos esküjét. Jellasi ettől esőkönyösen vonakodott, de hasztalan, mert esküjét Szógyény és a magyar kancellária egyik referendáriusa előtt kénytelen volt letenni, még pedig latin nyelven.

Kézzel ezután Szógyénnak ismét jó alkalma nyílt a magyar közjog kidomborítására, s ezt most a trón közvetlen környezetében tehetette.

A márciusi napok eseményei az illír mozgalmakat is erősebb hullámzásba hozták. A nagy „Illyria“ ábrándos hívei március 25-én Zágrábban nemzeti gyűlést tartottak, melyen kiválmakait 30 pontban foglalták össze. Követelték, hogy Jellasi egy nemzetfőt megillető minden hatalommal ruháztassék fel, Zágrába országgyűlés hívassék össze, Dalmácia, a határvidék, továbbá azon magyar megyék, melyek idő folytán Magyarországhoz csatoltattak, kapcsolassanak Horvát-

mert az uszorakamat aranynapjai, ahol némileg értelmesebb nép lakik, elmúltak.

A takarékpénztárak betétek után csak négy százalékot fizetnek. Hogy tehát a kapitalisták gyümölcsözőbben tudják elhelyezni tőkéiket, hitelszövetkezeteket létesítenek s ott üzletrészek 5 százalékot jövedelmeznek, tehát egygyel többet, mint a takarékpénztárakban és még azonkívül osztalékot is kapnak, ez a pénzfelhelyezésnek legkedvezőbb módja. Igen ám, csak hogy ily módon a kisemberen nem segítünk, mivel a kölcsöne után kénytelen 7 százalékot fizetni, ami a jelen viszonyok között igen magas kamatláb, legalább is oly magas, hogy teljesen ellenkezik a Raiffeisen-féle szövetkezetek céljával.

Ezért üdvözljük a *szakolcai Raiffeisen-egyletet*, mely múlt vasárnap tartott ülésében elhatározta, hogy az üzletrészek után 4 százalékot fizet s tagjainak 5 $\frac{1}{2}$ százalékos kölcsönt nyújt. Ez is meg mindig elég magas kamatláb, de tekintve a nálunk létező viszonyokat, talán a legalacsonyabb azok közül, amelyet bármely más hitelszövetkezet nyújt.

Kívánatos dolog volna, hogy a példát az összes hitelszövetkezetek kövessék és főképp a központ járjon elő jó példával. Ne boldogítsák a népet 7 százalékos kölcsönrel, midőn 6 százalék mellett is a kapitalista üzletrészjegyzők még mindig igen „jó üzletet“ csinálhatnak.

Jelszavunk: „Támogassuk a középosztályt!“ Ha tehát támogatásról, védelemről van szó, ne a saját zsebünket nézzük, hanem tekintsük a vagyoni bukással és pusztulással küzdő kisgazdák és kisiparosok százezreinek nyomorát és gazdasági válságát. Persze, ehhez nemcsak keresztény szemüveg, hanem *igazi keresztény* szív is szükséges.

Hogy pedig a hitelszövetkezeti központ és a vidéki hitelszövetkezetek leszállíthassák a kamatlábat, bizonyosággal szolgál a szakolcai hitelszövetkezet, mely saját lábán jár, tagjai között nincsenek tőkepecénzesek s egy millió korona forgalmat képes elérni minden esztendőben, dacára annak, hogy évek óta már 6 százalékos kölcsönököt adott, most pedig a kamatlábal még lejjebb szállott. Az 1 százalékos kamatmegtakarítás nagy pénzüsszeget jelent népünk életében. Szóval, itt is reformra volna szükségünk.

dr. O.

Levelezés.

Igen tisztelt Szerkesztő úr!

Becsés lapja 8. számában dr. O. „A fogyasztói szövetkezetek likvidációja“ című cikkjére vonatkozólag legyen szabad, miut a kérdésben talán legkompetensebbnek, néhány megjegyzést tenni.

Nem vonom kétségbe a cikkirő becseletes intencióit és éppen azért, mivel a szövetkezeti eszme barátjának tartom, érzem szükségét annak, hogy állításait, amelyek bizonyára téves információkon alapulnak, a való értékükre leszállítsam.

szághoz. Követelték, hogy a nemzeti függetlenség biztosítására független felelős minisztérium alakíttassék, stb.

E kiválmakait egy 100 tagú küldöttség vitte fel Bécsbe, a trón elé. Ferdinand király a küldöttséget márc. 29-én fogadta. Az udvarnál divó szokás szerint az ilyen küldöttségek fogadásánál az illető főkörmányszék fejének is jelen kellett lennie. A magyar kormányzék feje abban az időben Szógyény volt, mert a kancellár, Apponyi György gróf Metternich bukása után a kancellári állásról lemondott. Szógyénnak tehát hivatalból jelen kellett lennie a horvát küldöttség fogadásánál, s a király a válasz megszerkesztésével is őt bízta meg.

Szógyény ismervén a horvátok törvénytelen és ellenséges szándékait, a királyi választ oly értelemben szerkesztette meg latin nyelven, hogy ő felsége tekintetbe veszi a horvátok méltányos kiválmakait, de semmi olyant nem fog teljesíteni, a mi a törvény, az alkotmány, királyi eskü és a magyar korona országainak törvényes egységével ellenkezik.

Meghökkenve hallgatta a küldöttség a királyi választ. Néma csendben fejezte be szavait a király, egy zsvió, egy vivát sem hangzott fel a terem-

Nem felel meg a valóságnak mindennek előtt az, hogy a fogyasztási szövetkezetek amily mértékben szaporodnak, oly mértékben likvidálnak is.

Kötelekünkhez ma már cirka 350 fogyasztási szövetkezet tartozik, tehát az országban létező fogyasztási szövetkezetek nagyobbik fele. Öt évi működésünk alatt mindössze négy szövetkezet számolt fel (közöttük a sokat emlegetett ghymes, amelynek bukását részben Hevesy István jegyző, elnök, aki a szövetkezetet 1000 koronával megkárosította, részint az okozta, hogy az uradalom eltiltotta tisztjeit a szövetkezet vezetésétől s így a népet hivatott vezetői cserben hagyták). Az ellenőreink által személyesen, a helyszínen elkészített mérlegek alapján összeállított kimutatás szerint pedig a múlt év végén 14 szövetkezetnek volt hiánya, a többi kivétel nélkül nyereséggel zárta az évet. Ez előbbieknél is főként az üzletvezetők hűtlensége és az igazgatók által elmulasztott felügyelet okozta a deficitet. De ezek a hiányok nem egyértelműek az illető szövetkezetek felszámolásával, mivel egy kis jóakarattal, türelemmel és takarekossággal a legtöbb szövetkezet még rendbehozható.

Kiderül tehát a fenti *autentikus adatokból*, hogy (a kötelekünkhez tartozó szövetkezeteket tekintve) az elbukott szövetkezetek száma cirka 1%, a hiánnyal működő pedig 5%.

Bármilyen véleménnyel viseltessék is tehát valaki a a fogyasztási szövetkezetek jövője felől, azt az egyet nem vonhatja kétségbe, hogy ez az eredmény nem csak, hogy nem aggasztó, de egyenesen biztató, sőt tényszerűen ha tekintetbe veszi, hogy nem egy, hanem öt esztendő eredményéről van szó.

A valóságnak meg nem felel és csakis a szövetkezeti eszme ellenségei által koholt tendenciózus hír az is, hogy „a tótmegyeri fogyasztási szövetkezet dacára a gróf Károlyi-féle uradalom támogatásának, italmérségi jogának, válsággal küzd.” A való tény az, hogy a gróf Károlyi uradalom által csupán erkölcsileg támogatott szövetkezet a legszebb eredménnyel működik és mintaképpül szolgálhat bármely fogyasztási szövetkezetnek.

Magától értetődik, hogy miután a cikkirő állításai csak téves információkon alapulhatnak: a konklúzió önként elesik. A fogyasztási szövetkezetek reformját és helyes alapon való szervezését tüztük ki célul és amint az öt éves eredmény mutatja, ezt a célt sikerrel meg is oldottuk.

Nincs tehát szükség egy alarmizáló cikksorozatára, amely csak a szövetkezetek ellenségeinek tesz szolgálatot, mert legyen meggyőződve tisztelt Szerkesztő úr, hogy a „Nyitramegyei Szemle” cikkét (megcseruzavva a tótmegyeri szövetkezet bukásáról írt és a valóságnak meg nem felelő sorokat) a tisztelt ellenségeink nem fognak kézni megküldeni a szövetkezeteknek s ami még rosszabb, olyanoknak, akik szövetkezetet még nem csináltak, de annak megvalósításának eszméjével komolyan foglalkoznak. Ne riasszuk el az embereket ettől a hazafias vállalkozástól, hanem utasítsuk őket a tótmegyeri szövetkezethez és buzdítsuk őket inkább arra, hogy minél előbb olyan szövetkezetet alakítsanak, mint a tótmegyeri.

Igen kérem tisztelt Szerkesztő urat, hogy rektifikáló soraimnak nagybecsű lapjában helyet adjon. Fejüket rázva, látható bosszúsággal távoztak a horvátok a trónteremből.

A gyermeked kedélyű királyt, kinek lelke a szertartásos hiúságok iránt nagyon érzékeny volt, majdnem búskomorra tette a horvátok tüntető némasága, és nem kis fáradságába került Szógyénnek, a míg megnyugtathatta őt azzal a magyarázattal, hogy a horvátok, a kik ritkán fordulnak meg a trón közelében, az udvari illemmel meg nem féré dolognak tartották azt, hogy a trónteremben eljenezzenek.

Nem sokára ezen események után, április 15-én a magyar kancelláriát beszűntették. Az erre vonatkozó királyi határozatot Szógyény közölte a kancellária tisztviselőivel igen szép beszéd kíséretében, mely ennek a konzervatív államférfiúnak hű magyar hazafiságát díszesen jellemzi.

Ennek a ténynek előadásával az érdekes emlékiratok I. kötete véget ér.

Adieu.

adni méltóztassék és maradok kiváló tisztelettel *Balogh Elemér*, a „Hangya” a magyar gazdaszövettség fogyasztási és értékesítő szövetkezet ügyvezető-igazgatója.

Ujdonságok.

Dr. Csarada János egyetemi tanár. Városunk egy európai műveltségű szülöttjét, dr. Csarada János, egyetemi nyilv. rendkívüli tanárt, ő felsége nyilvános rendes tanárrá nevezte ki a budapesti tudományos egyetem jogi karához, és pedig a jog és állambölcsészlet, a nemzetközi jog és államtudományok encyclopediájának rendes tanárává. — Dr. Csarada János barátunk már több mint husz éve volt magántanára a fent elősorolt tárgyaknak, de nem lévén stréber, két évtizeden át kellett várakoznia, míg a tudományos fokozat ezen legmagasabb és régen megérdemelt polcára emelkedett. Széleskörű nyelvismeretei, vasszorgalma és jogi talentuma mellett már régen egyetemes tájékozottságot szerzett a nemzetközi jogban és a jogbölcseletben, még mikor e téren kizárólag a Pulszky-család dominált. Irodalmi munkáival is feltűnést keltett a szakkörökben, így a *Tengeri szármányjog a háborúban* — *A követek menedékjogairól* — *A nemzetközi jog történeti fejlődésének vázlata* stb. — Előadásaiban igazi mester volt, ki a jogtudomány elvont tételeit ragyogó dialektikával, széleskörű tapasztalataival és általános magas műveltségével a hallgatók figyelmét teljesen lebilincselő modorban tudta előadni. E hét évtized alatt beutazta ismételtén egész Európát az északi sarkvidéktől egész Sziciliáig, ismeri Angliát s a keletet, utazásaiban mindenkor az élesszemű megfigyelő tudóssal párosul a kedélyes, finom humoru turista, úgy hogy igazi élvezet néhány órát eltölteni társaságában. Finom társadalmi műveltsége és jogi ismeretei miatt József Ágost főherceghez hívták meg, hogy a jogtudomány különböző tárgyait neki előadja. — Dr. Csarada János, eleinte egyházi pályára készült s két évig tagja is volt az egri papnevelőnek, mignem azután pályát változtatott, de dicséretére legyen mondva mindenkor megőrizte keresztény érzületét. Mért ezen a címen is rég megérdemelt kinevezéséhez őszinte szívből üdvözljük!

Egyházmegyei hírek. Markovics Kelemen, rakovai segédlelkés megkapta a vallás-alap kegyuraságához tartozó bitsicei plebániát. — Áthelyeztettek: Bélik Mihály zákopcei segédlelkész ideigl. plebános-helyettesnek Felső-Vadicsóra, Filkorn Ferenc bitsicei ideigl. plebános-helyettes káplánnak Rakovára, és Rezan Antal segédlelkésznek Zákopcsére.

Személyi hír. Dr. Janits Imre a nyitrai kerület volt képviselője, jelenleg kir. közjegyző Esztergomban, számos búcsulátogatásának befejezése után, hétfőn, folyó hó 2-án elhagyta városunkat, hogy esztergomi új állását véglegesen elfoglalja. Családja még őszig városunkban marad.

Doktorrá avatás. Feigler Jenő ügyvédjelöltet, dr. Skarnitzel Gyula galgóci ügyvéd irodájának a vezetőjét febr. hó 28-án a kolozsvári tudományegyetemen a jogtudományok doktorává promoveálták.

Eljegyzés. Petsuch Ferenc pozsonyi segédpóstatiszt f. hó 5-én jegyet váltott özv. Pascher Rezsóné, derek nyitrai polgárnő kedves leányával, Pascher Mariska póstyéni óvónővel.

A kath. kör felolvasásai. Mult vasárnap volt az első bójtai felolvasás. Sarmaságh Géza főgimn. tanár úr értekezett „A jellemképzésről a családi körben”. Először a jellemnek fogalmát adta, azután pedig utasításokat, miként kell a gyermeket kis korától kezdve elhűsögre

szoktatni és akaratát a jóban megszilárdítani. Fejtegetéseit, melyeket élvezetes modorban tárt elő, általános figyelemmel hallgatta a szép számú közönség. Az ének- és zenekar Kemptem Oratoriumából adott elő két részletet a töle megszokott művészies módon. Ma Kaszala János teológiai tanár úr fog felolvasni, jövő vasárnapra pedig Faulhaber Lajos főgimn. tanár úr vállalkozott.

Gyászhir. Özv. br. Baumgartner Palmé szül. Lippe Jozefa báróné hosszú nehéz szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után, életének 87-ik évében f. hó 2-án Nyitrán elhunyt. Hült tetemeit f. hó 3-án d. u. 4 órakor szállították a nagyszámú gyászoló rokonság és közönség általános észrevétele mellett az örök nyugalomra. A boldogult özvegye volt br. Baumgartner Pálnak, a nyitrai járás egykori főszolgabírájának, kit ezen állásából később Hontmegye főnökévé nevezték ki helytartósági tanácsosi címmel; az elhunytak gyermekei br. Baumgartner Pál es. és kir. vezérőrnagy, Emil m. kir. posta és távirtd. főfelügyelő, és Eugenia, férjezet Deák Jánosné.

Halálozás. Misutta Károly, nagytapolcsányi birtokos, dr. Rudnay Sándor orsz. képviselő apósa, márc. 6-án hosszas szenvedés után Tapolesányban elhunyt. — Özv. Jakubovich Imréné szül. Klinda Terez, Jakubovich Sándor nyitrai elemi isk. igazgató-tanító édes anyja, 1903. évi március hó 7-ik napján, a halotti szentségnek ájtatos felvétele után, életének 79-ik évében Búr-Szent-Péteren elhunyt. Nyugodjanak békében!

Adakozás a felsőbb leányiskolai segélyző-alapra. (Folytatás.) Az utolsó közlés óta a következő adományokat vettem: Egy névtelen jótévtől 20 koronát, Spanyol István neszlusai segédlelkésztől 5 koronát, V. osztályunk részéről 2 kor. 30 fillért = 27 korona 30 fillért. A gyűjtés az előbb nyugtázott összeggel kitesz 1279 kor. 8 fillért. — A nemes célt érdekében csak tovább kopogtatok és kérek, azt gondolva, hogy a szokásos toladás és alkalmatlankodás nélkül is találkozik majd, a ki magát is reánk gondol és főlegit filléréivel; mert még messze vagyunk a céltól. *Dudák János dr. igazgató.*

Sajtóper a Nyitrán. Szemle ellen. Lapunk 1902. jan. 12. számában egy panaszos levél jelent meg Egbellről, melyben egyik ottani levelezőnk felhívja Magyary Miklós nyitrai pénzügyigazgató figyelmét, hogy az ottani jegyző, Petrás János egbelli lakos ellen végrehajtást rendelt el adóhátralek címén, dacára annak, hogy adója teljesen ki volt fizetve. Bizonyosságul levelezőnk be is küldötte a könyvecskét szerkesztőségünkbe. Mi az adókönyvecskét Magyary Miklós úr kiváratára be is mutattuk neki, s a pénzügyigazgató úr akkor beismerte, hogy Petrás adója teljesen törlesztve van s így a végrehajtást nem érti, hanem megígérte, hogy vizsgálatot indít a jegyző ellen. — A vizsgálat, mint Magyary úr később értesített, kiderítette, hogy a végrehajtás jogos volt, mert az adóhátralek csak tévedésből nem volt feltüntetve az adókönyvecskében, de melyet Petrás azért megfizetni köteles volt. — Ezek után az illető egbelli levelezőnk, mint egyes emberhez illik, nyilatkozatot közölt lapunkban, melyben beismeri tévedését és a jegyzőnek teljes elégtelt adott a május 21-én megjelent számban. S ha jól emlékszünk, levelében kiemelte, hogy e nyilatkozat az egbelli jegyzővel együtt lett szövegezve. Most az eset után 14 hónap múlva felszólítást kaptunk a nyitrai törvényszéktől, hogy a kérdéses közlemény íróját megnevezzük, a kéziratot beszolgáltatásuk, mert Petrás János ellen rágalmazás miatt sajtóper indított a jegyző. — Mi Petrás nem ismerjük, vele összeköttetésben nem állottunk, csak az egbelli levelezővel. Ebben nem látunk egyebet, mint az egyszerű szegény ember zaklatását, aki jogosnak hitt panaszával merészelt segítséget keresni a néppárti vezetőknel.

Pacifikáció Nyitramegyében. Hogy mint dühög a békítés Nyitramegyében, bizonyítja a következő eset. Rudnón 1901. bizottsági tagokat választottak a vármegyébe és megválasztottak két néppártit, Wetzel Sándort és Liska Jánost. A választást úgy az igazoló, mint a bíráló választmány jóváhagyta. — Ezek után Szabó Lajos divéki jegyző felfolyamodott a közigazgatási bírósághoz és bepanaszolta saját főlebbvalóját, Abaffy privigyéi szolgabíró, hogy törvénytelenül járt el azon választásnál, mint választási elnök. — Ez igen komikus, mikor a szolgabíró saját alantosa vádolja törvénytelenességgel, de mindegy csak az eredmény legyen megfelelő: vagyis két néppárti mandátum megsemmítése. — A jegyző rábizonyítja Abaffy szolgabíróra, hogy a választást délben félbeszakította, hogy a szavazáskor a cedu-

lőket megtekintette, s így tudomást szerzett, hogy kire szavaz minden választó, végül, hogy a szavazók személyazonosságára nem volt kellő figyelemmel. — Lám, ha a néppárt vadolja a főbírókat ilyenekkel, ezeket a nyitrai megyeháza el nem hiszik. Mihelyt azonban a néppártnak ártalmára lehetnek e dolgok, a liberális jegyző befeketíti a liberális főbírókat s az eredmény két néppárti mandátum megemmisztése lett. — Vajjon nem-e bujtak össze ez a jegyző, meg Abaffy szolgabíró, hogy csak panaszolja be ez utóbbit, ha Abaffy e miatt esetleg fegyelmet kap, majd csak kilábol belőle.

Bende püspök úr a cselédjeiért. Méltóságos főpásztorunk a mult napokban nagylelkűleg gondoskodott gazdasági cselédjeiről, a mennyiben Jókai Géza gazd. ítéző indítványára 200 cselédjének biztosításáról gondoskodott, és pedig nemcsak a törvénykötelet mértékben, hanem emberszeretetének elő tanúbizonysága képen jóval azonfölül, t. i. betegségök esetén, sőt elhalálozásuk után a hátramaradott özvegyei- és gyermekeiről is gondoskodott. A nemes példa a püspöki uradalomnak évi 2000 koronájába került, de a cselédjei javát szíven viselő főpásztor mi áldozattól sem riadt vissza, hogy a szegény embereknek segítve legyen. Vajha minél többen követnék a szép példát a vármegye uradalmából. A biztosított munkások így oszlanak fel: A vögyeradi kerületben 29, azonkívül a szecsikázásnál 4, a gözgepnél 6 ember; a radosnaiban 22 ember, a szecsikázás és gözgepnél 9 ember; a lakácsiban 25, szecsikázás, gözgepnél 9 ember; a mosonoki kerületben 41, a garázdaiban 10, gözgepek, malomnál 25, és végre a várbeli cselédség 13 ember, vagyis összesen 193 személy.

Színházi heti műsor. Hétfőn 9-en „Boszorkányvár” operette. Kedd 10-en „Cyrani de Bergerac”. Szerda 11-en „Farsa háború” operette. Csütörtök 12-en „Svihakok” operette. Pénteken 13-an „Ádám és Éva” operette. Szombaton 14-en „Ernani” opera. Vasárnap 15-en d. u. fel helyarákkal „Ocsay brigadéros”. Este „Flórika szerelme”.

Husvétli zárandoklat Rómába. A menet április 7-ikén indul, Fiumén, Anconán keresztül Rómába II. osztályu gyorsvonaton és I. osztályu hajón. Ezen a vonalon a zárandoklat költsége — beleszámítva az utközbeni ellátást oda és vissza, öt napi lakás és ellátás Rómában zárandokházakban többenként egy szobában, kirándulás a katakombákhoz, kocsik a vasutól és vasutra, belépti jegy a vatikáni gyűjteményekhez — 120 korona. Ebből jelentkezéskor 20 korona, a többi április 1-éig fizetendő. Azok számára, kik a tengeri utat elkerülni óhajtják, egy szárazföldi útonal rendeztetik. Ez utóbbit április 4-én délután indul a déli vasut budai indóházából: 5-én reggel érkezik Velencébe s ott tölt két napot. 7-én délután érkezik Flórencébe, hol egy napig tartózkodik. 9-én hajnalba érkezik Rómába, s ott marad öt napig. A visszautazás szintén szárazföldön történik. Részvételi jegy ára: I. osztályon teljes ellátással t. u. utközben, Velencében két napig, Flórencében egy napig, Rómában öt napig és a fent jelzett belépti jegyek 370 kor., II. osztályon 280 kor., III. osztályon 175 kor. Az utazás végig gyorsvonaton történik; az I. osztályu utasok egyenként, a másodosztályuak kettőseivel, a harmadosztályuak többenként lesznek elszállásolva egy szobában. I. és II. osztályon utazók részéről 50, III. osztályon utazók részéről 30 korona a jelentkezés alkalmával, a többi április 1-ig fizetendő. Ezen az útonal mindenki részt vehet. Jelentkezni lehet március 20-ig Fieber Henrik Szent Imre Collegiumi praefectus, rendező-bizottsági titkár urnál, (Budapest, VIII. Üllői-ut 22. sz.)

A párbaj ellen. Abban a mozgalomban, mely a külföldön és ennek nyomán hazánkban is a párbaj ellen keletkezett, minden tekintetbe ökos és határozott álláspontra helyezkedett a Kolozsvári Nemzeti Kaszinó választmánya, melynek határozati javaslata a párbajnak nevezett társadalmi előítéletet a következő elvek szerint bírálja meg: 1. A párvialdal nem tekinthető az elégtétel adás, vagy vétel helyes módjának; 2. nincs összefüggés az egyéni becsület és a párvialdalra való kihívás, illetőleg a kihívás elfogadása, vagy el nem fogadása között; 3. a Kaszinó mindenkinek becsületét szentnek tartja, ezenkívül saját tagjait még különösen védeni is iparkodik

oly módon, hogy a becsületében magát nemalán sértve érző tag kívánságára az esetet saját tagjaiból alakítandó jury által megvizsgálattja, s abban igazságot szolgáltat. E jury ítéletének a Kaszinó a maga egész erkölcsi súlyával ad nyomatékot. — A sok zagyvalékos fejtegetés és lovagias fontoskodás után, mely a párbaj-kérdéssel kapcsolatosan lovagok és nem lovagok agyából az újságok hasábjain napvilágot látott, a Kolozsvári Nemzeti Kaszinó vegre fején találta a szegyet.

Község birói jubileum. Ertler Dávid Felső-Elefánt község birája most ünnepeli a községi ügyek körül tanúsított fáradhatlan tevékenységének huszadik évét. Mely alkalomból f. hó 3-án a községi képv. testület nevében a községi számadások lezárásánál, Majeszky Pál jegyzőnk a jubiláns ünnepélyesen üdvözölte és érdemei méltatása közben felemlíté, hogy a jubiláns a helybeli népiszkolának örökös alapítványául 400 koronát letett avégből, hogy annak kamatai ket, a magyar nyelvben legjobb előmenetelt tanúsító tanuló az iskolai év vége szétosztassanak.

Közbiztonság Farkasdon. Regi és sokszor felhangzott panasz tárgyát képezik már a farkasdi legények — írja ottani tudósítónk. — Egész sereg tolvajlásokról beszél ismét a fáma és igazgatóságban tartja a védtelen közönséget. Kocsirud, tengelyrészek, kerekcsapok, csinytevések áldozataul, egy helyen megkötötték a kilincseket, hogy a házép ki ne mehessen, míg ők az udvaron adták a szépet. Kerítést rongáltak, egy korcsmárosnak a kutját teledobálták, szóval, amerre elvonulnak, nyomokat hagynak. Ejjel szerepelnek, mint a denevér s a legkésőbbi hajnali órákba nyulik dorbézolásuk. Ki tudná gaz csinytevéseiket mind elősorolni, melyeket csak vasárnap is cselekedtek. Az országot mentén, a legélénkebb forgalmi helyen egyik tekintélyes kereskedőnek botokkal beütötték 15 ablakfiókját hajnali 3 órakor. Az elüljáróság nyomában utánanézett reggel a kiderítéshez, de — sajnos — nincs eredmény; hacsak a csendőrség nem fog csodát művelni, mert a bakter sohasem tud éjjeli csendzavargásokról; fél kimondani, ha tudja is a betyár nevét. Két bakter amugy is kevés oly nagy községnek és szana-szejjel szőrt 15—20 utcánál Farkasdon. A 6—8 éjjeli ór számát határozottan szaporítani kell. Csak 6 óra felé virrad téli hónapokban s így a 2 órai hazaszlás szintén hibás intézmény; örködjének reggelig. Nem használ már erkölcsi prédikáció, nem az elüljárók erélyes fellépése, hanem szuronyos 5—6 csendőr kell, amit már régen óhajt Farkasdon egész lakossága. A csendőrök majd visszaterelnek az erkölcselen fiatalságot.

Talált hulla. Szokolóc község lakóit a mult het folyamán szokatlan eset izgatta fel. Pikusz György ottani földműves ugyanis a Vag folyó partján menvén legnagyobb réműletére észrevette, hogy a folyót elborító jégdarabok között egy holttest is uszkal. Nyomban jelentést tett a község előjáróságánál, mely a hullát kihúzatta s a temető halottas kamrájába szállította, az esetről pedig jelentést tett a galgóczi kir. járásbírósnál. Janovszky Lajos vizsgálóbíró a helyszínerre nyomban kiszállt s az ismeretlen férfi-hullát Szold Jakab, galgóczi amateur fényképész által lefényképezette s dr. Nagy Béla és dr. Stiglitz Zsigmond orvosok által felboncoltatta. Az orvosi boncolás megállapította, hogy a hulla körülbelül három hónapig lehetett a vízben s hogy a halalt vízbefulás okozta. A talált hulla, melynek kiléte megállapítható nem volt, még aznap a szokolóczi temetőbe temettetett el.

Cukorkontingens egyénekenkénti felosztása. A Nyitrai Gazdasági Egyesület igazgató választmánya elhatározta, hogy sürgős felterjesztést intéz a kormányhoz, s ezen felterjesztést küldöttsegileg is támogatja; úgy szintén az összes gazdasági egyesületek figyelmét felhívta, hogy a képviselőházi pénzügyi bizottság előtt levő törvényjavaslat 6. §-ából kihagyassék a következő passzus: „Nem adható engedély oly új cukorgyár-telep felállítására, amely a már létező cukorgyár-teleptől — légszalamban mérve — 100 kmtr. belül esnék”. Mert az oly monopóliumot, sőt a fenálló cukorgyarakra nézve, mintegy hitbizományt biztosít, mely mellett örök időkre lehetetlenne volna tevé, hogy bárhol is új cukorgyár létesüljön. — A földművelésügyi miniszter felhívására az Ausztriával kötött kiegyezés és a kötetendő külföldi kereskedelmi szerződés tanulónyozására, és Nyitrai megye közgazdasági érdekeit kidomborító javaslat tételére a következő bizottság lett kiküldve: Emödy József e. elnök, Mezey Gyula e. alelnök, Ajtich Horvath Dezső, Jókai

Géza, báró Friesenhoff Gergely, Meskó Pál, végre Velesey József e. titkár.

Cselédjutalmazás. A budapesti központi papnövelde nyitra-pereszlenyi gazdaságában f. hó 1-en cselédjutalmazás tartatott. Darányi Ignác m. kir. földművelési miniszter úr jóvoltából 5 db. 10 koronás arannyal és díszoklevéllel lett kitüntetve Petyovszky Janos béres, ki 45 év óta hűen és ragaszkodással szolgálja a fent nevezett uradalmat. Az ünnepély istentisztelettel vette kezdetét. Istentisztelet után a falu apraja-nagya az iskola épületében gyülekezett, ahol Tóth Lajos főszolgabíró hatásos beszéd kíséretében átadta az ünnepeltnek az oklevelet és 50 koronát. Főszolgabíró után Lelkes Zsigmond méltatta a jutalmazás nagy fontosságát. Rajner tisztartó szintén szót a cselédjeihez, buzdítva őket hasonló hű és ragaszkodó szolgálatra. Ezután a nyitrai megyei gazdasági egyesület megbízásából Skoluda Rezső intéző népszéru tót nyelve a cselédpénztárt ismertette. Ezzel az ünnepély véget ért. Fentemlítettéken kívül jelen voltak: Szpál József főszolgabíró, Dr. Roszival orvos, Dr. Perikovits Aladár, Poock Rezső pereszlenyi esperes plebánus, Beer Vilmos, Tompa jegyző, Velesey József e. titkár.

Kendertermelés Nyitrai megyében. A Nyitrai Gazdasági Egyesület igazgatóválasztmánya legutóbb megtartott ülésén komolyan foglalkozott egy kenderkikészítő gyártelepnek szövetkezeti alapon való felállításának kérdésével. A termelés és értékesítés kérdését Gerő Ármán a szegedi gyár igazgatója ismertette kimerítően és szakszerűen.

Mindenki tudja, hogy a Mauthner-féle impregnált takarmányrepamag a legnagyobb termést adja, hogy konyhakerti magvaiból a legjobb főzelék és zöldség terem és hogy virágmagvaiból fakad a legszebb virág. Szóval a Mauthner-féle magvak a legjobbak, készletei a legnagyobbak és árai igen olcsók. 3—12.

Megjelent **„A szőlő helyes metszése.”** A korán beköszöntött tél és a nagy hideg az egész országban megromlalta és elfogyasztotta a vesszőket. Ezért nagy óvatossággal és körültekintéssel kell a tavaszi metszés körül eljárni. Ebben egyedül biztos utmutatást találunk „A szőlő helyes metszése” című átdolgozott és harmadik bővített kiadású könyvben, melynek ára fűzve 2 kor., kötve 2 kor. 50 fill., s megrendelhető az összeg előleges beküldése, vagy utánvét mellett Maurer János szerzőnél Kecskeméten. — Ugyanezen könyv német nyelven is megjelent: „Der richtige Rebenschchnitt” cím alatt ugyanott kapható.

A közönség köréből.

Tisztelt Szerkesztő úr!

Becses lapja mult vasárnapi számában megjelent egy közlemény, melyben a Pöstyén és vidéki hitelszövetkezet igazgatósága által gróf Erdődy Ferenc úr ó nagyméltóságához a fürdőbérletre nézve felterjesztett emlékiratával foglalkozik. — Miután ezen emlékiratban felvetett közérdekű és magasztos eszme megvalósíthatásánál, a hitelszövetkezet sem személyi, sem politikai, sem egyéb más irányú surlódásokat előidézni nem akar, — ez okból minden félreértés elkerülése céljából kérjük a tisztelt Szerkesztő urat: miszerint becses lapjában közzétenni sziveskedjék, hogy azon közleményben a hitelszövetkezet igazgatóságának nincs része.

Kérésünket megújítva, vagyunk

Tisztelettel

Pöstyén és Vidéke Hitelszövetkezet igazgatósága.

Köszönetnyilvánítás.

Feledhetetlen jó férjen illetve atyánk Kramer Adolf elhunytá alkalmából a részvét, testület és egyesek részéről oly nagy mérvben nyilvánult, hogy nem fejezhetjük ki mindenkinek külön-külön köszönetünket. Fogadják tehát mindazok, kik mérhetetlen nagy gyászunkat részvét-nyilatkozataikkal enyhítették és a kik a végtisztegen megjelentek, ez úton szívből fakadó hálaikat.

Néhai Kramer Adolf családja.

Nyitrai nemzeti színház.

A francia drámáiról színművei közül, melyek kivétel nélkül mind az immoralitás törvényét mutatják be, újabb kettőt láttunk. *A zsába* az egyik, *Válás után* a másik. Egy férfi, aki két név alatt szerepel, feleségét rutul megcsalja s e csalást behizelgően, mulattatóan tudja véghezvinni, ez *A zsába* meséje. Anatole leha gyáros, kinek ideje marad az erkölctelenkedésre is és midőn rajtacsipik s a felesége egy-kettőre megbocsát neki, napirendre tér az úgy felett, mintha legtisztább családi életet élt volna. Furcsa teremtés az ily könnyen megbocsátó feleség és bihetetlen talán még a könnyengondolkodó franciák szemében is. Ferje részéről a megbánásnak semmi nyoma, költői igazságszolgáltatásról szó sincs: a darab frivolságánál fogva erős támadás a családi szentély ellen.

A szereplők jól játszottak. Barisard Anatole — *Almássy*, a könnyed és vig léha barátjával, Marcinelle-el, kit *Sajó* személyesített, a legneveletlenebb helyzeteket teremti. Marcinelle csak a hibáit tudja utánozni Barisardnak s ezért meglakol. Colette — *Komlóssy Ilonka* kissé bágyadt volt, de mindamellett kedves. *Hevessy* mint Lebuchais őrnagy olyan volt, amilyennek megszoktuk: heves, mozgékony, változatosság nélkül.

Jókai drámája, *Az aranyember* vasárnap került színre.

Tárgyat a regényből ismerjük s így nincs mit szólnunk. A darab kiállítás csinos volt. Nagy erővel s érdeklődés mellett kezdődött, hanem a vége a hosszú felvonások miatt fárasztóvá lett. *Komlóssy*—*Noémi* nagyon helyes adott, hű képét egy idegenektől távol felnőtt leánykának. *Kalmár* alakítása *Timár* szerepében hatásos s elismerésreméltó. *Kardos Krisztyán* Todorban talált igazi szerepére. *Almássy* mint csajkás tiszt nem volt természetes: a kényszerített nevetést nem láttuk okadatolva.

Hétfőn *Válás után* Bissontól. Üres ház. A természetellenes erkölctelenség ebben a darabban aratja legszebb diadalait. A léhaságok, a komikus helyzetek, amelyeken a darab fölépül, a föl-fölcsillámzó szellemesség éppenséggel nem kárpótolnak bennünket a darabon végigvonuló vastag frivolitásért. Csak nyerne, nem veszítene az előadás, ha az igazgatóság kihagyná azokat a két-értelmű kifejezéseket, banalitásokat, amelyekről a jobbérzésű publikum elfordul s amelyeknek az elhagyása legkevésbé sem csökkentené a darab értékét. Egy kis áditó, egészséges évtelt is akarnánk már egyszer és nem mindig kaviart.

Az előadás közepes volt. *Komlóssy Ilonka* kicsiny szerepében is — mint rendesen — élvezetes, kedves alakítást nyújtott. Jók voltak: *Hevessy* — *Corbulon*, *Sajó* — *Bourganof*, *A. Nagy Vilma* — *Bonivardné* szerepében.

Az operette-társulat kedden mutatkozott be *Béldy Izor* és *Fejér Jenő* nagy operette-jében, *Katalin*-ban. A darab imponáns, teli finom és kedves jelenetekkel, amelyek mind töreksezenek *Katalint*, az oroszok hatalmas cárnőjét, mint asszonyt bemutatni szerelmes természetével s rajongásával. Szerelmes egyik hadnagyába, *Germanin*be, aki azonban dacol kedveséért, *Anicáért* s a halál sem képes őt igaz szerelmétől eltántorítani. Ez a külső váza a szindarabnak.

A poetikus dalok adják meg a darabnak a zamatját, amely dalokat vetélkedve adták elő *B. Ruzsinszky Ilona*, a társulat primadonnája, *V. Káldy Mariska* és *Várady Margit*.

B. Ruzsinszky Ilona nem elsőrangú énekesnő, de kétség nem fér hozzá, hogy ami hangjának iskolázottságát és zenei biztonságát illeti, bármilyen elsőrangú operette tagjai közt méltán foglalhat helyet. Hangja kellemesen csengő magas szoprán, amelyik azonban a közepregiszterekben homályos, a mélyebb fekvésben pedig egészen elfojtódik. A közönség méltányolta a rokonszenves művésznő előnyös bemutatkozását.

Nem kevésbé ügyes *Káldy Mariska* énektechnikája: a hangja kellemes, kedves, csak hogy sokkal gyengébb, amit különösen a mélyebb hangoknál lehetett észrevenni. Alakja és játéka a lehető legkedvesebb benyomást tett a közönségre, általában sokkal melegebb *Ruzsinszky Ilonánál*.

Várady Margit, az énekes naiva ugyancsak kitett magáért s osztózott a darab sikerében. A férfiak ének tekintetében nem állíthatók a nők mellé, ha csak *Hatvani* színtelen előadását s *Tisztay Miksa* komikus coupleit ide nem számítjuk. Az énekkar iskolázott s együttes éneke jóleső.

Sidney Jones zenéjét élveztük a *San-Toy*-

ban. A középhangok ügyesen vannak felhasználva; az egész zene olyan nemzetközi, mely mindnyájunknál megtalálta az érzelmekhez vezető utat.

A főszerepet *Káldy Mariska* játszta, illetve énekelte a tőle máris megszokott kedvességgel. Az angol konzul leányát személyesítette *Várady Margit* hatásosan, csak a férfítarsa lett volna erőteljesebb, már t. i. az énekekben.

Ebben a darabban ragyogtatta ügyességét *Tisztay Miksa*, mint *Csuli*, aki megfizethetetlen az ő mókáival. *Rákossy Ferenc* a kínai császár szerepében igen jól nyújtott, elismerésre érdemes.

Hogy a balletról is szóljunk, discret táncával tűnt ki *Ragányi Iza*, a nyitrai közönség ismerőse, temperamentumos színész- és táncosnő. Ügyesek voltak mint ballettáncosnők *Dósi Gizi* és *Szűcs Anna*; a *Katalin*-ban levő kozáktáncot lejtették nagy ügyességgel. Hozzájuk soraközik *Molnár Gizi*, aki mint könnyed s fordulatos táncosnő mutatta be magát a *San-Toy*-ban.

Kurucz Feja Dávid, Fényes Samu történeti színműve esztétikón került színre elég látogatott színház előtt. A hozzája fűzött reményeknek nem felelt meg s hideg meleg érdeklődés kísérte a lefolyását. A szereplők megtették mindent, amit lehetett, de sikerültnek nem mondhatjuk a darabot. A címszerep *Kurucz Feja Dávid* csak cím és nem központ. Helyesebb neve lett volna *Tábori Örsze* vagy *Gábor*, a lantos és *Böske*, vagy özv. *Feja Dávidné*. Az örökös jelenetelés nem válik előnyére a darabnak. Az első felvonás csupa be- és kivonulásból és éljenzésből áll, a többi *Tábori Örszenek* csabígtatás jelenetei s *Gábor* és *Böskenek* tréfás kedélyeskedése. A boldog szerepe rövid, de sokatmondó s *Tisztay* ki is használta.

Mezei Béláné volt a leghelyesebb az ő anyai szorongatott s fiát féltő szerepében, *Komlóssy* mint *Böske* nagyon kedvesen nyújtott, *Kürthy* mint *Ráskayné*, *Tábori Örsze* a teljes tragikai erejét használta föl a darab sikeréért. *Kalmár* helyzetének megfelelően alakított. Összegezve a darabról nyert benyomásainkat, nem vagyunk abban a helyzetben, hogy a darabnak hosszú életet jósoljunk, jóllehet a magyarnak kedves tárgyat választott a szerző.

Az igazgatóságnak ez alkalommal figyelemzetésképpen adjuk, hogy szórakoztassa a nyitrai közönséget továbbra is ilyen tiszta levegőjű darabokkal, mert az a bizonyos kaviáros francia szellem még nem talál a mi közönségünknel s akkor a tisztességes családapák is elhozhatják majd leányaikat Thália templomába.

— 6 —

A gazdasági ismétlőiskolák új tanterve.

(Folytatás.)

Vagy végül — risum teneatis — valamely felsőbb tanintézetet kell sikeresen elvégeznie.

Ugy-e, szép dolgok ezek, kérem? Csakhogy országunk nem e földből való.

Az üzemestről; a szegődményes munkások felfogadásáról; a felszerelési tárgyak, ingatlanok beszerzéséről, építésről; dologi szükségletek ellátásáról; gazdasági könyvvezetésről; termények eladásáról; helyi tantervről; kézügyességi tanulmányokról; felülvették oktatásáról; már nem is szólok, ezek a holdkörös praemissák lunatikusan levont következményei. Helyes konzekvenciák, de az alap, az alap!

Kiválóan érdekes azonban a tanterv.

A tanterv szerint lesz a) Előkészítő osztály. Az I., II. és III. osztályban tanítandó az olvasás és annak alapján a közismereti tárgyak, továbbá az írás- és fogalmazásra fordítandó hetenkint legalább 2, de lehetőleg 3 óra; számtan- és mértanra 1 óra, gazdaságtanra legalább 2, de lehetőleg 3 óra, tehát 5—7 óra. Esvén pedig egy hétre két ünnep, melyből az egyik vasárnap, tehát másfél napon át 7 óra.

A tanterv igazán óriási. Nézzük csak:

Földrajz.

I. osztály. Magyarországot főleg a földművelés-élet viszonyainak szem előtt tartásával kell ismertetni. A gazdálkodási módok okait, a termények értékesítésének módjait fel kell tártani.

A tanítási anyag: Alföld (Duna és Tisza köze és a tiszamelleki Alföld), Delajugati dombos vidék. Északnyugati felföld. Északkeleti hegyes vidék. Délkeleti hegyes vidék. Dráva és Száva köze és Fiume.

II. osztály. A tanítandó anyag: Osztrák állam területe (tartományai) és a Kárpátok északkeleti lejtője (Galicia, Bukovina). Szudetek

tartományai (Szilézia, Morvaország és Csehország). Az Alpeselek hegyvidéke (Alsó- és Felső-Ausztria, Salzburg, Karinthia, Istria és az osztrák partvidék). Déli tartományok (Dalmátország, Hercegovina, Bosznia). Európa államai. Egybefoglalás, tagozódás, hegyek, folyók.

III. osztály. A négy világrész, különös tekintettel arra, hogy azok termékeit tekintve, Magyarországgal mily viszonyban állanak.

Ilyen dimenziókban elő van írva a történelem, egészségtan, szám- és mértan fiuk számára, egy alkotmánytan, leányok számára a csecsemő-ápolás (!?)

Ennel megszólal a tanterv lelkiismerete és azt mondja:

„A csecsemő-ápolásának tanítása a 13—15 éves leányoknál kényes tárgy.”

Ne mondja, édes!

Nézzük a csecsemő-ápolást a II. osztályban. Itt a tanítás anvaga: A csecsemő ruházata. Pólyázás. Szoptatás. Fűrésztés stb.

Kérem, honnan szerzik be a mintacsecsemőket? Ezt kifelejtették.

No, a III. osztály tananyaga, az már fenomenális.

A történelemből a tanítási anyag:

Mária Terezia és gazdasági újítások, I. Ferenc s a francia forradalom. Gróf Széchenyi István, Kossuth Lajos gazdasági újításai, jobbágyság felszabadítása, 1848-iki törvények, Deák Ferenc és az 1867. évi kiegyezés.

Jó! De ha már ennyi: az 1848 és 1867 közötti lézágból semmi?

Ily arányu az egész tantervezet. Jóval és tetemesen meghaladva a népoktatás kereteit, dolgozva az elméletnek és lehetlenné téve a gyakorlatot, melybe elméletileg és — ami a fő — hivatlanul belekontárkodni igyekszik a rajzolásból kezdve a csecsemő-ápolásig.

A nép gazdasági életében voltak és vannak dolgok, melyeket a gyermek, az ifju és leány az apjától, anyjától kell, hogy tanuljon; épp úgy, mint a vallásos, erkölcsös nevelés alapja a szülői ház, a családi szentély, ahol abban nem tanulhatja meg ezeket a gyermek, arra nézve az ismétlő-iskola is kárba vesztet.

Azután, kérem, a politikai intézkedésekben is mezdő dolog, épp úgy, mint az élet minden fazisaiban, a párhuza nos intézkedések felhalmozása. Ilyen ez is a föld-nivelési miniszter célszerű és a gyakorlati felfogás által áthatott intézkedései mellett.

Az ezáltal életbe léptetett vándortanítási intézmény, a gazdasági különféle ágak felügyelői, a — reméljük — mindinkább szaporítandó mintagazdaságok felállítása, de leginkább az egyes kiváló birtokosok által berendezett mintagazdaságok által nyújtott kézzelfogható példa többet lendítenek a gazdasági ismeretek terjesztésén és olcsóbb eszközökkel, mint ezen drága apparátusu ismétlőiskola-rendszer.

Sutor ne ultra crepidam.

A kultuszminiszter ne gazdálkodjék. Tanítson. Arra való a földművelésügyi miniszter, ne irigyelje eddigi sikereit. Jó uton halad.

A közoktatásügyi miniszter hajtsa végre, de hajtsa végre a fennálló népoktatásügyi törvényt. Elég ez dicsőségnek. Ne változtasson örökösen toilette-eket. Ez vén kisasszonyokhoz illő kedvtelés, amit előbb-utóbb valakinek meg kell színyleni.

Azután az ilyen hü-hó — már láttuk — igen Tiszavirág életű. Emlékezzünk csak vissza, amidőn a *tornázat* élte világot, nem nyugodott meg addig a tanfelügyelet, míg minden legkisebb községben nem volt felállítva a pózna, nyújtó, bak stb. Ezreket adtak ki a községek és vettek be a fakeskedők annak idején. És most?

Fuit!

A faszervezeteknek már a hamuját is világgá hordta a szél. És azért a falusi nemzedék semmivel sem satnyább az előbbinél és épp úgy megcsinálja a „szarkafészket”, mint 20 évvel ezelőtt; a különbség csak az, hogy e címen nem számolnak el évenként a községek összegeket és kevesebb ing, meg gatyá szakad a piros pozsgás porontyokon.

Tegyünk le már a divatos szólamokról; legyünk gyakorlati emberek, ne járjunk akkor az égben, amikor a földön járni dukal; és ne fetregjünk a föld sarában, amidőn tekintetünket, lelkünket, szívünket az ég felé kellene irányoznunk.

Ha ezt a helyes időpontot mindenkor eltaláljuk, okosan megválogatjuk, ez lesz az okos magyar politika az egész vonalon.

Honny soit qui mal y pense!

Spectator.

ZARÁNDOKLAT LOURDES-BA. Főt Kompanek József nagy-sztricei esperes-plébanos teikivezetése alatt f. évi május 22-én Budapestről zarándoklat indul Lourdes-ba, mely június hó 9-én érkezik vissza.

Árak:

I. oszt. 490 kor.	} 8 napi elsőrendű ellátással, és pedig 4 napig uton, 4 napig Lourdes-ban, továbbá a vasutól lakásig (s viszont) tartó idő alatt.
II. " 370 "	
III. " 210 "	

Jelentkezni lehet ft. **Kompanek József** esp. pléb. urnál, **Nagy-Sztrice, Trencsén megye.** Jelentkezésnél előlegként küldendő 50 korona. Tüzetesebb felvilágosítással ezügyben szívesen szolgál

Beszedits János főrendező,
Budapest, VIII., Práter-utca 65. I. em. 16.

1896. évi orsz. kiállításon díjjal kitüntetve.

JUHARI ÉS FURDA

templomfestők

Nyitrán, Káptalan-utca 17. sz.

Ajajljuk a nagyérdemű közönségnek ujjonnan kibővített és

templomfestészet

céljaira a legőkeletesebben berendezett üzletünket, melyben **templomok festését, oltárok és képek renoválását** valamint **uj oltárképek festését, szobrok polichromirozását** s ezeknek ugy középkori, mint legújabb stíljú kidolgozását **jutányos árak mellett** elvállaljuk.

Kiváló tisztelettel

5-25.

JUHARI ÉS FURDA,

templomfestők.

Költségelőirányzatok és tervzetek ingyen.

Pályázati hirdetmény.

Nehai Trajesik József nagyszombati kano-nok ösztöndíj-alapítványában két üresedés állott be. Főhivatnak a boldogult János és Mária testvéreinek egyenes leszármazói, miszerint ha ez ösztöndíjra jogosított és alkalmas iskolás gyerme-keik lennének, az alapítóvali rokonságukat igazoló családi értesítőt pályázó iskolai bizonyítványaival együtt alulírott káptalanhoz küldjek be.

Nyitrán, 1903. febr. 25.

2-2.

Nyitrai székeskáptalan.

A kis-tapolcsányi főhgi uradalom

kertészetében kapható

a legszebben nevelt mindenféle gyümölcsfa, pöszméte, ribizke-bokrok és rózsák. Továbbá díszfák-ból platanus, vadgesztenye, szerezcsendió, hárs és különféle fenyők. —

Megrendelések: „Jószágfelügyelőség
Kis-Tapolcsány“ címre intézendők.

VAJDA J. butorgyári raktára

NYITRA, Párutca.

A n. é. butorvásárló közönség becses figyelmébe ajánlom dős választéku, szilárd és modern stíljú

háló, ebédlő, uri szoba és szalon berendezésekből álló raktáramat

a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig, a képzelhető legjutányosabb árakon, ugyszintén

saját készítményű kárpitos butoraimat

Szolid és pontos kiszolgálás biztosittatik. Kivánatra költségvetéssel és rajzokkal szívesen szolgálók.

Kiváló tisztelettel

Vajda J.

Minden háziasszony

üdvözölhető, aki az egészség, takarékoság és jóízre való tekintetből a Kathreiner-féle Kneipp-maláta kávé-t használja.

Tiszteletteljes kérelem: A bevásárlásnál ne kérjen egyszerűen »maláta kávé-t«, hanem mindig határozottan — Kathreiner-féle — Kneipp-maláta kávé-t, s azt csakis az itt ábrázolt eredeti csomagokban fogadja el!

Narancs és citrom!

Nagy kávéraktár!

Datolya 1 kg. 1 korona!

Szenzációs olcsó és jó! Nem kell rum-essencia sem likőr-essencia

SARLAY ÁDÁM kereskedőnél Nyitrán

Kapható:

1 liter 70 fokos rum igen jó és csak 2 korona üveg nélkül, 1 1/2 literes brazília rum Gottschlik-féle 2 kor. 50 fillér, valamint legfinomabb likőrök: 1 liter 2 kor. **Theákban** nagy választék: 1 kilogram 12—24 koronásig. Vidékre pontos és szolid kiszolgálás. — Továbbá friss és olcsó angolna (Alfisch): 1 kgr. 3 kor. 20 fill., vidékre hartyapapírosba szállítva. **Garda**, Ostse-, Roll- és közönséges háring. — Különféle sajtok: kaviár, szardina.

6-6.

Szegedi édes paprika!

Nagy kávéraktár!

Speciál-likőrök!

Maroni görcsi 1 kg. 48 fill.

Debreceeni füstölt szalonna és kolbászi

Allein echter Balsam
A. Thierry in Pregradá
bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Egyedül valódi angol

Thierry A. gyógyszerész **BALZSAMA.**

Egészségügyi hatóság által megvizsgálva és ajánlva. — Az üvegek felszerelése a kereskedelmi törvény mintavédelme alatt áll. — E balzsam belsőleg és külsőleg használható. Ez 1. Utolérhetetlen hatású gyógyszer a tüdőnek, a mellnek minden kóros állapotában, enyhíti a hurutot, csillapítja a váladékot, véget vet a fájdalmas köhögésnek s kigyógyítja a legregebb bajokat. 2. Kitűnő hatása van a torokgyulladás, rekedtség és a többi torokbajoknál. 3. Alaposan elűzi a lázakat. 4. Meglepően gyógyítja a gyomor s a vér tisztulását, megtisztítja a veséket, megszabadít a buskomorságtól s a hypochondriától, javítja az étvágyat s az emésztést. 5. Szeliden mozdítja elő a székelést s a vér tisztulását, megtisztítja a szagot a testben. 6. Nagyszerű szolgálatokat tesz fogfájáskor, odvasfogaknál és szájróhadáskor s általában minden fog- és szájbajoknál, megszünteti a felbőgést, a szájnak s a gyomornak bűzét. 7. Külsőleg csodálatos gyógyhatással bír a sebekre, új és régi forradásokra, orbánc, kiütés, varrak, megfagyott s megégett tagokra, rüh, fekély s bőrduzzadás és repedés stb. esetében, megszünteti a fejfájást, zúgást, szagot, köszvényt, fülfájdalmat stb. Ügyeljünk mindig pontosan az itt látható zöld apáca védjegyre. Hamisítástól legjobban megóv az, ha közvetlenül tőlem, gyáramból rendelnek eredeti szab. cartonokban. Ausztria s Magyarország minden postaállomására bérmentve 12 kis vagy 6 dupla üveg 4 K. Bosznia és Herzegovina részére 4-60 K. Kevesebb nem küldetik szíjjel. Székküldés előrefizetés v. előleg beküldése mellett.

Miért szenved ön?

Belott mindenféle és fajta, még oly régi sebre biztos gyógyulást talál és majdnem mindig elkerüli a fájdalmas és veszélyes operációt, valamint amputációt

Thierry A. gyógyszerész egyedül valódi Czentifolia-kenőcs.

használatánál rendkívül jó hatású a sebek gyógyulásánál, valamint a fájdalmak enyhítésénél utolérhetlen. A valódi czentifolium kenőcs alkalmazható a gyermekágyasok rossz természetű mellbajainál, szoptatók mell keményedése, a tej elapadásának, az orbáncnak eseteiben, továbbá mindenféle régi sörvek, láb- és csontnyílások, sebek, folyások, dagadt lábak és csontrepedések, vágás, szúrás, lővés és ütés által előidézett sebeknél; az idegen testek, pl. üveg, szálka, homok, tövis, serét stb. eltávolításánál, mindenféle daganat, kinövés, képződmény, ráknál, végre pokolvar, körömféreg, a lábnak körömgülyés, járásközből történt kisebesülése, fagyás és égetés karbunkulus és okozta sebek, a betegek és gyermekek fekvés általi kisebesülése, torokdaganat, meggyült vér, fülzúgás stb. stb. esetében. — A szállítás kizárólag az összeg előre küldése mellett eszközölhető. Két tégely csomagolással, postaszállítási díjjal együtt 3 K 50 fillér. Számos eredeti bizonyítvány rendelkezésre áll. Arra kérek mindenkit, hogy óvakodjék a hatáskülső hamisítások vesésétől s arra ügyeljen, hogy a tégelybe be van-e az apáca védjegyem és cégem: Thierry (Adolf) Limitéd gyógytára az „Órangyalhoz“ Pregradában, égetve.

Ezen gyógyhatásukban felülmúlhatlan két szer nemesak a romlásnak nincs kitéve, sőt ellenkezőleg, minél régebb, annál értékesebb és hathatósabb, nem art sem a fagy, sem a forróság, tehát minden évszakban használható. Majdnem minden esetben segítenek és eredménnyel járnak, legalább az orvos érkeztéig, természetesen nem szabad hamisítványokat vagy hasonló feldicsért érték és hatáskülső ügynevezett pótszerket venni, melyekért a pénzt haszontalanul dobják ki, hanem mindig ezen rég kipróbált olcsó és megbízható, emellett teljesen ártalmatlan világhírű szereket kell használni, melyeknek minden családban az eshetőségekre készenlétben kellene lenni. Hol olyant nem kapunk, mely a valódiság minden jelét magán viseli, rendeljük meg egyszerűen direkte és címezzük:

Thierry A. gyógyszerész az „Órangyal“-hoz Pregradában (Roh es Sauerbrunn mellett)

(48-52)

(Rohitsch-Sauerbrunn mellett.)

Közp. raktár Budapesten Török I. — Zágrábban Mittellach S. — Bécsben Brady L. gyógytárakban.

Rendelje meg

ingyen és bérmentve
illusztrált árjegyzékemet
több mint 500 ábrával
óra, arany, ezüstmű
és zeneművekről
Konrad János
óragyár és árukitelti ház
Brux 211. sz. (Csehország).

(46-53.)

Alulírott bátor vagyok a t. c. Közönség becses tudomására hozni, hogy a cipők készítésénél az úgynevezett

ortopédiai rendszert

több évi gyakorlat folytán tökéletesen elsajátítottam, s így bármilyen fájós, tyukszemmes, sőt még eltorzított lábakra is nemesak kényelmes, de lehetőleg rendes alakú cipőket tudok készíteni. — Együttal van szerencsém a t. c. Közönséggel tudatni, hogy legújabbban a 14-ik hónap gyalogezred tisztikarának szállítója néveztettem ki.

Mély tisztelettel

5-10.

Sulgan András

Nyitra, Megyeház-utca 10.

SZUPERFOSZFÁTOT,

Stassfurti kainitot

szavatolt 12.4% tiszta káli = 23—24% kén-savas káli tartalommal,

Stassfurti kálitrágyasót

szavatolt 40% tiszta káli = 74—76% kén-savas káli tartalommal,

Kovasavas kálit

(dohánytrágyázásra), továbbá

mindennemű egyéb műtrágyaféléket, azonkívül

Rézgálicot (98—99%)

elismert kitűnő minőségben legolesőbban szállit a

„HUNGÁRIA“ műtrágya, kén-sav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.

Huszár István könyvnyomdája Nyitrán.